

Goede Vrijdag 2023

EEN GEMEENTE ONDER HET KRUIS

Johannes 19, vers 25 t/m 28

De laatste woorden van iemand... ja, ik weet wel: het gaat niet alleen om de laatste woorden, juist niet... maar het is toch zo kostbaar als je vlak voor iemands sterven nog een paar woorden van hem of haar mag opvangen. Dat kan zeker niet altijd. Nu, dat het hier bij Jezus wel kon, dat is op zich al heel bijzonder. Want Jezus hing aan het kruis een gruwelijke doodsstrijd te voeren. Aan het kruis gehangen schreeuw je het uit van de pijn en hap je naar adem. Want als je gekruisigd bent, zakt je lichaam naar beneden, omdat je met je volle lichaamsgewicht aan het kruis hangt. Maar als je lichaam naar beneden zakt, lopen je longen vol met vocht waardoor je stikt en daarom probeer je automatisch met alle macht weer omhoog te komen. Maar als je omhoog probeert te komen, snijdt die ongelooflijke pijn door je lichaam omdat je vastgebonden of vastgespijkerd zit aan het kruis.

Nu, in die vreselijke marteling horen wij Jezus een aantal woorden roepen (of fluisteren, ik weet niet hoe het is gegaan). Woorden, Zijn laatste woorden, zo kostbaar...

In het overdenken van die woorden heb ik er drie betekenislagen in gehoord en dat wil ik in deze preek met u delen voordat wij Avondmaal gaan vieren. Ik vertel drie dingen over deze woorden van Jezus en naarmate we dieper gaan, komen wij steeds dichterbij ons eigen leven uit.

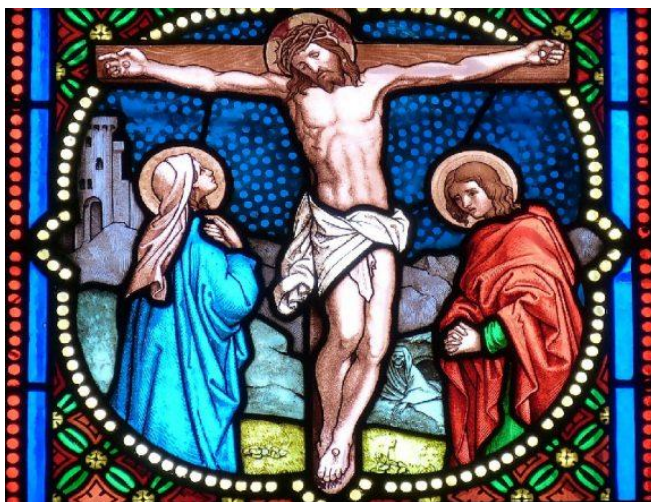
Eerst maar dicht bij de tekst blijven: Jezus spreekt in die laatste momenten van Zijn leven Zijn moeder aan. En ook de discipel die Jezus liefhad. Bijzonder, maar eigenlijk ook wel begrijpelijk dat zij hier bij het kruis staan. Bijzonder, want van alle andere discipelen hoor of zie je op dit moment niets. Zij hebben allemaal Jezus in de afgelopen nacht in de steek gelaten. Maar ook wel begrijpelijk dat wij hier bijvoorbeeld Maria tegenkomen, want: zij kon toch niets anders dan op dit moment bij haar Zoon zijn? Wat zou er door haar heen zijn gegaan! 'Een zwaard zal door uw ziel gaan', zo had Simon al tegen haar gezegd, toen Jezus nog maar ruim een maand oud was. Nou, Simon had niets teveel gezegd. Wat moet deze pijn van Jezus ook voor Maria ontzettend pijnlijk, hartverscheurend zijn geweest... Een zwaard ging door haar ziel...

Wat mooi dan dat Jezus haar in dit vreselijk moment aanspreekt en voor haar zorg draagt. Of beter gezegd: dat Hij de zorg voor haar overdraagt. Mogelijk dat Maria inmiddels weduwe was geworden – over Jozef horen wij namelijk helemaal niets meer in de Bijbel. En als weduwe was zij afhankelijk van de zorg van haar kinderen. Waar dan die andere kinderen waren, Jezus'

jongere broers, dat is dan weer de vraag..., maar hier staat de discipel die Jezus liefhad naast moeder Maria. En Jezus vertrouwt Zijn moeder aan hem toe.

'De discipel die Jezus liefhad...' Zou dit Johannes zelf geweest zijn, de schrijver van het Evangelie? Ik denk het wel. Hij wilde liever anoniem blijven, want het gaat niet om hemzelf, maar om Jezus. Maar de discipel die Jezus liefhad was erbij toen Jezus Zijn laatste adem uitblies. Liefde tot het einde, zoals wij begin deze week ook over Jezus hoorden. Jezus kon Zijn moeder aan deze discipel toevertrouwen. In hem zou Maria iets van de liefde kunnen ervaren, die zij ook in haar Zoon had gezien, immers: liefde tot in het einde.

Maar wat opvalt - en dat was al eerder het geval: Jezus spreekt hier Zijn moeder niet aan als 'mama' of 'moeder', maar met het woord 'vrouw'. Twee keer vertelt Johannes ons over Maria – hier bij de kruisiging en ook aan het begin van zijn Evangelie, bij de bruiloft te Kana – en beide keren horen wij Jezus zijn moeder aanspreken als 'vrouw'. 'Mevrouw'. Nou, dat is niet, omdat dit voor een jongen in die tijd een gebruikelijke aanspreektitel is richting zijn moeder, nee, het is gewoon afstandelijk. Jezus scheidt daarmee afstand tot Zijn moeder. Maar hier ligt de sleutel tot verstaan van de diepere betekenis van wat er hier nu bij het kruis

gebeurt: Jezus scheidt afstand ten opzichte van zijn moeder en vertrouwt haar aan een discipel toe, omdat Maria los moest komen van de biologische band die zij met Jezus had. Jezus is Gods Zoon Die is gekomen om een nieuwe geestelijke familie bij elkaar te brengen van broeders en zusters, van moeders en dochters en vaders en zonen. Dat is het wat hier gebeurt! Hier wordt een nieuwe familie gevormd onderaan het kruis. Een

vrouw op leeftijd waarschijnlijk en een jongere man worden door Jezus aan elkaar gegeven als moeder en zoon. Dat was het doel van Jezus' komst op aarde, vanaf het allereerste begin tot Zijn sterven toe..., om deze reden had God Zijn Zoon gezonden: om mensen bij elkaar te brengen in Zijn Naam. Tijdens een van Zijn onderwijsmomenten had Jezus Zichzelf eens vergeleken met een herder (Johannes 10). Hij had toen gezegd: er zijn nog andere schapen, ook die moet ik binnenbrengen en zij zullen Mijn stem horen en het zal worden één kudde en één Herder. Jezus is gekomen om mensen samen te brengen – joden en niet-joden, ouderen en jongeren, mannen en vrouwen, rijken en armen en alles wat daar tussenin zit – om hen het eeuwige leven te geven. Eén kudde. Eén familie. Eén gemeente tot in het eeuwige leven. Gemeente van Christus.

Hier in deze ontstellende pijn en duisternis wordt onderaan het kruis de gemeente van Christus geboren. Dat is de diepere betekenis van wat hier gebeurt. Terwijl Jezus sterft, vindt er een nieuwe geboorte plaats: de gemeenschap der heiligen, de gemeente van Christus.

Twee personen - 'waar twee of drie in Mijn Naam bijeen zijn' – twee personen die in het geloof aan elkaar worden gegeven om elkaar lief te hebben met de liefde van Christus en verantwoordelijkheid voor elkaar te dragen. De ene is een intens verdrietige moeder, maar een moeder die door alle schade en schande heen heeft geleerd om op de Zoon van God te vertrouwen. Vroeger, op die bruiloft te Kana, hoorden wij deze moeder nog zeggen tegen deze Zoon: 'er is geen wijn meer...' Met andere woorden: 'doe eens wat!' Hier staat deze vrouw nu bij het kruis en loopt zij niet driftig rond en probeert niet van alles te regelen..., nee, zij ontvangt van Hem. Hier staat een vrouw van geloof. En de andere die erbij staat is een man van liefde, de discipel die Jezus liefhad. Hij zal straks nog heel veel over de liefde van Jezus schrijven in zijn brieven en de lezers oproepen om die liefde van Jezus aan elkaar door te geven. Wat een mooie gemeente hier onder het kruis hè? *Een heel kleine gemeente is het, dat wel, maar een gemeente vol van geloof en van liefde.*

Nu, hier was het Jezus om te doen. Daarom was Jezus gekomen: om uit deze wereld, deze wereld waarin zoveel gruwelijk verkeerd is gegaan en verkeerd is gedaan, om uit deze wereld de Zijnen te roepen en bijeen te brengen. Jezus kwam om een nieuw begin te maken. Een nieuwe schepping. Adam en Eva stonden bij een boom en wat is er toen en wat is er nadien vreselijk veel verkeerd gegaan en kapot gemaakt. Nu staan er weer twee personen bij een hout..., maar zij mogen leven uit de vergeving van hun zonden, zij mogen leven vanuit het nieuwe begin dat God in Zijn Zoon heeft gemaakt. Hier vindt een nieuwe schepping plaats. Hier in de dood van Jezus wordt de gemeente van Christus geboren. Een gemeente tot in het eeuwige leven. Geen dood zal deze bijzondere familieband meer kapot kunnen krijgen. De dood zal over enkele momenten verslagen worden. Deze familie hier onder het kruis mag daarom het eeuwige leven! Dankzij Jezus Die nu Zijn leven voor hen geeft.

Dat is een prachtige bemoediging, nu wij in het afgelopen jaar zoveel broeders en zusters hebben verloren: de dood zal onze familieband niet kapot kunnen krijgen. Broeders en zusters in het geloof hoeven elkaar niet voorgoed los te laten, maar zullen elkaar weerzien..., zullen straks samen zingen voor Zijn troon, voor de troon van het Lam... Want hier is dat Lam van God, dat voor ons de dood ingegaan... ons voorgedaan..., Hij daalt nu af ter helle... om Zijn familie onder het kruis te redden, te bewaren en eeuwig leven te geven.

De moeder en de discipel die Jezus liefhad. Een gemeente onder het kruis. Een familie. Om deze nieuwe familie was het Jezus te doen. Johannes vertelt dan ook niet zonder reden in een bijzinnetje in vers 28: 'omdat Hij wist dat *nu* alles volbracht was...' *Nu* was alles volbracht, nu Maria en Johannes aan elkaar gegeven waren. En daarom kan Jezus ook uitroepen, nadat Zijn moeder en de discipel elkaar hebben ontvangen en aanvaard: 'het is volbracht!'

'En Hij boog het hoofd en gaf de geest', zo sluit Johannes de beschrijving van dit indrukwekkende moment af. Opeens klinkt deze zin voor mij heel anders. 'Hij gaf de geest'... Waarom schreef Johannes niet: 'Jezus stierf'? Nee: Jezus gaf *de geest*. Het lichaam aan

het kruis is gestorven en hangt daar zielloos en geesteloos koud te worden. Maar het Lichaam van Christus onderaan het kruis – de gemeente - ontvangt straks Zijn Geest. Het zal mogen leven, leven door de Geest van Christus. Hier op Golgotha lijkt het al een beetje Pinksteren. Zouden Pasen en Pinksteren dan toch op één dag vallen?

Wij gaan nu straks Avondmaal vieren. In gedachten staan wij dan bij het kruis van Golgotha. Want dat is de bedoeling van het Avondmaal. Eerst zagen wij bij dat kruis op Golgotha alleen Maria en Johannes staan, die door Jezus vanaf het kruis aan elkaar werden gegeven. Daarna kwam er een betekenislaag bij en zagen wij in die Maria en de discipel de kerk, de gemeente van Christus daar onder het kruis staan. De gemeente van Christus: de broeders en zusters, mannen en vrouwen die door Christus aan elkaar zijn gegeven en die door Zijn dood het eeuwige leven mogen leven. En nu de derde betekenislaag: *ook u mag er bij gaan staan.*

Vanaf het kruis wordt er ook naar jou gekeken. Bent u gezien. Christus spreekt u in Zijn doodsstrijd aan. Hij geeft ook ons aan elkaar. Wij zijn door Hem verbonden. In het Avondmaal mogen wij een bloedband met elkaar ervaren, met elkaar verbonden zijn door het bloed van Christus. ... Bloedbanden zijn heel sterk. Nu, deze bloedband gaat dwars alle familieverbanden, sociale lagen, persoonlijke interesses, allergieën voor bepaalde mensen heen. Deze bloedband gaat ook dwars door kerkverbanden heen. Want dit is je nieuwe familie. Verbonden met elkaar door Christus, een bloedband die eeuwig zal mogen blijven.

En zoals Maria in die discipel iets van Jezus Zelf mocht ontvangen, zo mogen ook wij in die ander iets van Hem ontvangen. Christus wendde de ogen van Maria en Johannes van Hemzelf af en liet hen naar elkaar kijken: 'vrouw, zie uw zoon!', 'zoon, zie je moeder!'. Nu, zult u straks ook aan de Avondmaalstafel ook even naar elkaar kijken? In die zoon of dochter, of in die moeder of vader mag je iets van Christus ontvangen en aan die ander mag je iets van Christus' liefde geven. Want Christus sterft, maar Hij leeft voort in Zijn gemeente, het Lichaam van Christus, de gemeente onder het kruis. Voor deze gemeente heeft Hij de Geest gegeven.

Bijzonder hè? In de wereld waren wij elkaar misschien nooit tegengekomen. In het dagelijks leven hadden wij er misschien nooit voor gekozen om naast elkaar te gaan zitten aan tafel. Maar hier ontmoeten wij elkaar onder het kruis. Dat is wat ons verbindt. Of beter: Hij is het Die ons verbindt. Gelovige Maria's en mannen die Jezus liefhebben. Kwetsbare vrouwen en nameloze discipelen. Wij horen vanaf nu bij elkaar. Wij mogen leven met elkaar. Wij mogen leven voor elkaar, vanuit de liefde van Christus tot in de dood. Wij mogen eeuwig leven dankzij Zijn sterven.

Laten wij zo als gemeente onder het kruis het Avondmaal vieren en straks weer deze wereld ingaan. Want er moeten nog heel veel meer schapen aan de kudde worden toegevoegd en familieleden met ons worden herenigd. Maar eerst nu vieren, herdenken en in ons opnemen dat voor ons dus echt alles volbracht is.